KATIKA MAHAKAMA KUU YA TANZANIA

MAHAKAMA KUU YA SHINYANGA

SHINYANGA

RUFAA YA MADAI NA.28 YA 2021

BAINA YA

LIGWA NKENYELE.....MLETA RUFAA

DHIDI YA

SUNGO GEORGE.....MJIBU RUFAA

(Iliyotokana na Maamuzi ya Mahakama ya Wilaya Kishapu,Katika Rufaa No.1 ya 2021,Mbele ya Mheshimiwa A.K.Ismail,yaliyotolewa tarehe 19.08.2021, Ilianzia Mahakama ya Mwanzo Bubiki,Madai No.19 ya 2020, Mbele ya Mheshimiwa E.M.Gervas)

HUKUMU

01, March,2022.

A. MATUMA, J.

Katika Mahakama ya Mwanzo Bubiki iliyoko katika Wilaya ya Kishapu Mkoani Shinyanga, mjibu Rufaa Sunga George alimshitaki mrufani Ligwa Kwenyere kwa madai ya Tshs. 300, 000/- ikiwa ni mkopo wa Tshs, 160,000/= fedha taslimu na riba.

Baada ya Mahakama ya mwanzo kusikiliza Ushahidi wa pande zote mbili iliona kuwa madai ya Tshs. 160,000/= yalithibitishwa na kuamuru mrufani kulipa fedha hizo.

Aidha Mahakama hiyo ilikataa madai ya riba yaliyokuwa yameufanya mkopo wa Tshs. 160,000/= kufika Tshs 300,000/=.

Mrufani ambaye muda wote alikuwa anapinga kabisa kuwahi kukopa fedha kwa mjibu rufaa, hakuridhika na hukumu hiyo na hivyo akakata rufaa Mahakama ya Wilaya Kishapu. Rufaa hiyo hata hivyo haikufanikiwa kwa kukosa mashiko ya kisheria.

Ni kutokana na hukumu hiyo ya Mahakama ya Wilaya, mrufani hajaridhika na amekata rufaa ya pili mbele ya Mahakama hii yenye jumla ya hoja nne za rufaa.

Wakati wa kusikiliza rufaa hii kila upande ulikuwepo mahakamani bila uwakilishi wa mawakili.

Mrufani akiwasilisha hoja yake ya kwanza ya rufaa amedai kwa vile hakukuwa na Ushahidi wa maandishi, deni la mjibu rufaa kwamba alimkopesha fedha halikuthibitika. Hivyo Mahakama za chini zilikosea kuamini meneno matupu ya mjibu rufaa kwa vile Ushahidi wenye nguvu ungekuwa ule wa maandishi.

Akijibu hoja hiyo, mjibu rufaa alisema wakati anamkopesha mrufani fedha hizo, hakuona haja ya kumtaka waandikishane kwa vile alimuamini. Aliendelea kueleza pia kwamba, Pamoja na kwamba hawakuandikishana, kulikuwepo na mashahidi wanaomuunga mkono katika madai yake.

Baada ya kusikiliza hoja zote za pande mbili za Mleta rufaa na mjibu rufaa, Kwa upande wangu nianze kwa kueleza bayana kwamba hakuna takwa la kisheria kwamba wananchi wa kawaida wanapokopeshana lazima waandikishane. Hata mrufani ameshindwa kusema ni sheria ipi iliyovunjwa kwa kutoandikishana wakati wa kukopeshana fedha.

Ingawa Ushahidi wa maandishi ni mzuri na mzito kama upo na ukiaminika Mahakamani, hata Ushahidi wa mdomo tu unatosha kuthibitisha deni. Kinachotakiwa ni kuaminika kwa Ushahidi juu ya uwepo wa deni husika.

Kwenye kesi ya **Loitare Medukenya dhidi ya Anna Navaya, Rufaa ya Madai namba 7 ya mwaka 1998,** Mahakama ya Rufani ya Tanzania, iliamua ya kwamba, hata Ushahidi wa mdomo unakubalika kuthibitisha makubaliano.

Hivyo basi, madai ya mdaawa kwenye shauri hili hayawezi kushindwa kwa sababu tu hakukuwa na maandishi baina yao.

Hata hivyo,kuhusu uzito wa Ushahidi wa mdai na kuaminika kwake, naungana mkono na Mahakama zote mbili za chini kwamba mjibu rufani alikuwa na Ushahidi mzito dhidi ya mrufani kwamba ni kweli alimkopesha kiasi cha Tshs 160,000/= kilichohukumiwa.

Hii ni kutokana na Ushahidi wake mwenyewe kwamba ndugu wa mrufani ajulikanaye kwa jina la Julius Mkonga (SM3) ndiye alimuunganisha mrufani kwake ili amkopeshe fedha kwa ajili ya kulipia faini kwa wana usalama wa eneo lao ili kijana wa ndugu yake aliyetuhumiwa kwa wizi asitengwe na jamii maarufu kwa jina la "Kutulijiwa". Mjibu rufani anadai alimpa fedha hizo lakini baadaye mrufani alikataa kumlipa na kudai kuwa hakumkopesha.

Madai ya mjibu rufani yaliungwa mkono na SM2 Mayai Maneno ambaye alitoa Ushahidi kwamba alishuhudia mrufani akikopeshwa fedha hizo. Aidha aliungwa mkono pia na Julius Nkanga (SM3) ambaye alieleza Mahakamani kuwa yeye ndiye aliwaunganisha wawili hao baada ya kuwa amefuatwa na mrufani, shahidi huyu anasema katika Ushahidi wake kuwa baada ya kuwaunganisha kwa ajili ya mkopo huo aliachana na mrufani na hakuwepo wakati fedha zikitolewa.

Kwa hakika sioni sababu kwanini nisiamini Ushahidi wa mjibu rufaa na ule wa mashahidi wake kama ambavyo wameaminika kwenye Mahakama zote mbili za chini.

Ni msingi wa kisheria kwamba, kila shahidi anayo haki ya kuaminiwa na Ushahidi wake kukubaliwa isipokuwa tu kama kuna sababu nzuri na

zenye mashiko za kutokumuamini shahidi. Tazama hayo kwenye kesi ya **Goodluck Kyanido dhidi ya Jamhuri, (2006) TLR 363.**

Hata hivyo madai ya mjibu rufaa yaliungwa mkono zaidi na ushahidi wa kimazingira kutoka kwa mrufani mwenyewe alipokubali kuwa ni kweli kulikuwa na tatizo hilo la wizi lililomlazimu kutafuta fedha ingawa alisema kwamba fedha hizo alizipata kutoka Kahama na siyo kwa Mjibu rufaa. Suala la kujiuliza ni kwa namna gani Mjibu rufaa alifahamu matatizo ya Mrufani yaliyohitaji fedha hadi asingizie kwamba yeye ndiye alitoa fedha kumsaidia utatuzi wa matatizo hayo.

Aidha Mrufani hakumleta huyo mtu wa Kahama anayedai ndiye alimpa fedha ili aelezee alimpa fedha lini na kwa ajili ya jambo gani. Shahidi huyo alikuwa ni muhimu kwa Mrufani na kushindwa kwake kumleta katika Ushahidi kunatafsirika dhidi yake kwamba kama angemleta angetoa Ushahidi dhidi yake. Hivyo basi, hoja ya kwanza ya rufaa nimeikataa na kuitupilia mbali.

Kuhusu hoja ya pili, ya tatu, na ya nne ya rufaa, nakubaliana na Mjibu rufaa kwamba, hoja zote hizo hazikuibuliwa kwenye ngazi ya kwanza ya rufaa na hivyo haziwezi kuibuliwa sasa na kujadiliwa katika ngazi hii ya pili ya rufaa.

Kwenye hoja hizo mrufani analalamika kwamba Mahakama ya wilaya ilikosea kwa kuvunja mashariti ya lazima ya kisheria chini ya Amri (Order) XX kanuni ya 3 ya Sheria ya mwenendo wa madai yaani CPC ambapo katika kuwasilisha hoja hiyo, Mrufani alidai hukumu ya Mahakama ya mwanzo haikusainiwa.

Hoja nyingine anadai kwamba, haki ya kusikilizwa kwa ukamilifu kwa mujibu wa **Ibara ya 13 (6) (a) ya katiba ya Jamhuri ya Muungano wa Tanzania** ilivunjwa, na hoja ya mwisho anadai hakimu wa Mahakama ya mwanzo alikuwa mbaguzi katika usikilizaji wa shauri lake.

Hoja zote hizo tatu ni mpya na hazikuwahi kuibuliwa katika Mahakama ya Wilaya.

Katika kesi ya **Ramadhani Fadhili kitumbo dhidi ya Hamidu Idrisa, Rufaa ya Ardhi No. 3 ya 2021**, Mahakama kuu Tanzania iliyoketi ya Kigoma iliamua ya kwamba,hoja ambayo haikuibuliwa kwenye ngazi ya kwanza ya rufaa na kuamuliwa haiwezi kuibuliwa kwenye ngazi ya pili ya rufaa.

Kwa kuyasema hayo, natamka kwamba rufaa hii imeshindwa na naitupilia mbali.

Mrufani amlipe Mjibu rufani fedha zake kama alivyoamriwa na Mahakama za chini.

Hii ikiwa ni hukumu ya Mahakama hii inayotokena na uamuzi ulioanzia Mahakama ya mwanzo, namjulisha bayana mrufani kwamba, hana haki ya kukata rufaa zaidi isipokuwa kwa hoja za kisheria pekee na baada ya kupata hati maalumu ya Mahakama hii kuthibitisha uwepo wa hoja ya kisheria inayotakiwa kushughulikiwa na Mahakama ya rufani.

Imeamuriwa hivyo.

A.MTUMA
JAJI
01/03/2022

Mahakama; Hukumu hii imesomwa leo tarehe **01, Mwezi wa 3, Mwaka 2022,** mbele ya Mleta rufaa na Mjibu rufaa.

A.MTUMA
JAJI
01/03/2022.